

Teatralsk midt i ømheden

Betty Nansen. Fotografert i 1919.

ANMELDELSE | 12.01.22

Brevromanen 'Kvindehjerter' udforsker, hvordan man som kvinde både kan finde frihed og kærlighed.

SVU RITA

Da *Madame Bovary* udkom i 1857 vakte den opsigt og skandale. Faktisk i sådan en grad, at den franske forfatter Gustave Flaubert måtte forsvare sin roman i retten. Fortællingen om et kvindelhjertes drift og fortabelse var for meget for tiden. Halvstok år senere, i 1910, udkom *Kvindehjerter* i Danmark anonymt. Og det kan man måske godt forstå, eftersom den ligeledes vakte forargelse, men sørgte stort. En brevroman om kvindens begær, om hjertensorg, kærlighed, frihed, sex og korvenioner. Forsiden på nyudgivelsen fremstår lige så råt for os end som indholdet: et kadhjerte glimser fra en mat baggrund, nøgent og kraftfuldt, og besover det står omsider forfatterens svangre navne: Karin Michaelis og Betty Nansen.

Selvom bogen er skrevet ud fra en virkelig korrespondance mellem to betydningfulde kulturpersonligheder i tiden, møder vi i brevene de fiktive hændelsesvinder, Betty og Maizia, der på trods af forskellige liv og temperamenter og efter mange års adskillelse, rækker ud efter hinanden midt i livet og tilværelsens agteskabsdage. Betty (Karin Michaelis) er lidt alene tilbage på Sophienborg, efter at hendes mand Niels er blevet forelsket i en ung kvinde, og de står derfor til at skulle skilles.

Maizia (Betty Nansen) er skuespillerinde, violinist og offentlig kendt som skoge, hun har mange elsker, men hun ender sig gift med Vladimir, et forhold, der længe i en tryk. For Vladimir var det Enke, hvis seksuelle lyst har fået hende til for evigt at afvise ham og tre børn, indtil hun nu åbner sig for Betty. Og midt i brevkorrespondancen kæmper hun sig lykkelige ud i et forhold til Girgenberg. Mens Betty er uden barn og lever i mælkhold, er Maizia køskappen og føler sig på grænsen til jaksak. Deres fovebegær og kærlighedsbegær er ikke ens. Og derfor viser denne bog så godt, hvordan man kan kæmpe som kvinde på forskellige måder. Også i dag.

Men udover bogens ibenhøje temanikker om kvindeskab og agteskab, handler romanen også om venskabskab og om at være uforstående overfor hinandens handlinger og motiver, indtil man lærer dem dybere at kende og pludselig forstår dem. De bliver ved og ved med at kræve hinandens ærlighed.

Jeg ved ikke, om vi er så forskellige, som De troer skriver Maizia. Tænk kan være temmelig kind og teatralsk midt i ømheden, men lige så stille, mens de taler med hinanden og græskender eller forstår hinandens erfaringer, begynder rydte spækker at åbne sig. Det er herfra, at noget kan ændre sig – også et samfund, tænker jeg – og her, i hvert fald i denne bog, at det, der var fordom, bliver til heugivenhed. De kan hjælpe hinanden. For selvom Betty og Maizia ikke er en aktiv del af hinandens liv, er de valner til det, som veninder og kvinder.

“ Hvordan kan man som kvinde finde både frihed og kærlighed?

Ved romanens afslutning vender Betty tilbage til sit liv, og Maizia forlader mand og barn og rejser væk for at blive kunstner i Paris. Jeg får en dirrende fornemmelse af, at det ikke kunne være anderledes, at de – selvom de har overvæjet hinandens valg – gør det eneste, hver deres karakter er i stand til. Og måske viser den her bog derfor også, at der ikke er noget rigtigt valg. Hvordan kan man som kvinde både finde frihed og kærlighed? Indenfor eller udenfor korrespondancen. Eller: frihedens ledags af en skam. Både den ved at blive og den ved at gå. Det er en roman om at kæmpe for sin egen overlevelse som kvinde ved at kæmpe for det, der holder en oppe.

Som Kristina Stolte påpeger i sit spændende forord, er *Kvindehjerter* på sin vis bundet sammen med Simone de Beauviers store feministiske hovedværk *Det andet køn* fra 1949. Kunne deres have fået samme status, hvis den var udgivet senere, som nu? Ja, tiden er anden, end den var, da Michaelis og Nansen skrev bève sammen?

Et meget aktuelt eksempel er Lilian Munk Røisinges romanlange essay fra 2018: *Anna Anchers Rum*, hvori hun ligeledes fortæller om de år, hvor hun er gik fra sin mand, den første, som hun skriver, en elsker. Men her er spørgsmålene de samme, for hvordan finder man kærlighed og frihed som kvinde, mor og kunstner? Og hvad stiller man op med den skam eller skyld, der følger? Altså et du kan jeg ikke skrive. Det er bøger, der handler om at være midt i livet, og som trænger sig på med deres portrætter af den midalderlige kvindes drømme, håb og længsler, og det tror jeg stadig, vi har brug for at læse om i vores samfund i dag.

Det du, som Maizia og Betty rækker ud efter, når grunden under fødderne dirrer, er venskabskabets du. Et gammelt venskabskab, et fælleshjerte. Indtil de altså finder fodfaste igen, og så holder bèveve op. Bève slutter korrespondancen sådan her: 'Jeg har, en sidste gang, åbnet min sjæl for Dem – nu skrues den til som kitchlaget om den døde.'

FAKTA

Karin Michaelis og Betty Nansen, *Kvindehjerter*, Alhambra.

